www.iisg.nl/grootveld/

BIJLAGE 3:

INTERVIEW ROBERT JASPER GROOTVELD

Waar kwamen je Happenings uit voort; was dat uit rebellie tegen de Gevestigde Orde?

Nou moet je je voorstellen, om te beginnen, dat het woord Happening in de jaren zestig een soort mode-woordje is geworden. Iedereen die een beetje engels heeft geleerd, heeft het in z'n vocabulaire. Maar dat wat Happening later genoemd is, dat soort van manifestatie, deed ik al lang voordat ik het woord Happening daarvoor gebruikte. Ik deed dingen die absurd waren in de jaren vijftig, toen waren dat telkens een soort uitdagingen aan mezelf. Ik wou mezelf bewijzen dat ik wat was, zonder dat ik in een rat-race terecht kwam, zonder dat ik me hoefde te meten met een bepaald vak, een bepaald métier, een bepaalde sport. Ik wou me met mezelf meten. Ik heb bijvoorbeeld een keer met een bakfiets die er helemaal niet geschikt voor was, een tocht gemaakt van Amsterdam naar Parijs. Ja, wat was dat? Ging me dat om de publiciteit...nee! want ik heb daar slechts een fotootje van, van de bakfiets let wel, toen die al helemaal in de kreukels lag en in Parijs voor het politiebureau geparkeerd stond. Toen heeft iemand daar een foto van gemaakt. De publiciteit, daar dacht ik toen nog niet aan. Voor mij was de publiciteit een verrassing bij een andere manifestatie, een jaar daarna.

Een jaar daarna was ik glazenwasser, schoonmaker geworden in het Hirsch-gebouw. Dat was ik geworden omdat ik ontevreden was over mezelf. Ik had weliswaar met een bakfiets naar Parijs gereden, maar alle baantjes en beroepen die ik had uitgeoefend -en dat waren er toen enige tientallen- die waren allemaal van korte duur geweest. Binnen een week had ik ruzie met de baas of werd ik ontslagen of nam ik zelf ontslag. In ieder geval had dat allemaal voor mijn gevoel te maken met een gebrek aan doorzettingsvermogen, ik moest meer doorzettingsvermogen hebben. Ik moest iets doen, zonder direkt resultaat, maar op de lange duur...dat soort dingen. Dus toen ik terugkwam van

www.iisg.nl/grootveld/

Parijs toen dacht ik: 'nou heb ik toch zoveel dingen gedaan, en nooit iets afgemaakt'. Ik vergat dat ik wel degelijk met die bakfiets naar Parijs was geweest. Ik dacht: 'De volgende baan die ik heb, dat blijf ik doen, al heb er geen zin in. Ik blijf het doen, net zolang totdat ik weet wat ik wil met m'n leven.' Want ik wist niet wat ik wilde worden. Mensen vroegen me: 'Wat wil je worden?' en dan bedoelden ze; 'In welk vak wil je komen?'. Het begrip vak heb ik zo gehaat in mijn leven. Als je ging solliciteren dan zeiden ze: 'Je wordt opgeleid tot vakman'. Als ik dan al die vakmannen zag, die daar al jaren inzaten, dan zag ik dat ze op elkaar gingen lijken. Dat je een bepaald vak aan iemand af kon zien zonder dattie z'n mond maar open hoefde te doen om z'n accent te horen of weet ik wat, kon je al zien aan iemand: O dat is een autosloper.
Je bent wat je doet, kreeg ik toen al snel als een soort angst over me heen. Ik wou niet in een vak. Ik wou mezelf ontwikkelen, maar ik wist niet tot wat. Ik had alleen een drang om manifest te zijn. Pas met dat vlotje van 1955, ik had een week vakantie van het glazenwasserschap in het Hirsch-gebouw en ik wou niet uit Amsterdam weg. Ik was gék op Amsterdam. Zó mooi, ook zomers, de grachten. Een week vakantie in de grachten van Amsterdam. Dat was een daad die ik stelde, dat wilde ik.
Ik dacht :'Dat wil ik en dus doe ik het ook '. Dus ik ging met een vlotje, dat was niet groter dan dit (wijst tafelkleed aan) zeiltje. Er zat ook een heel olievat onder. Daar heb ik toen een week mee door de Amsterdamse grachten gevaren. Ik was toen ook een verzamelaar van antieke kledij van het Waterlooplein- toen had je dat nog niet, dat gewone mensen in voddenhopen zaten te graaien, toen kon je nog prachtige kostuums van voor de oorlog voor een paar gulden kopen- en die had ik laten vermaken, en ik had elke dag een ander kostuum aan. Daar kwam ik mee in de krant, nounounou zeg, in de kránt. Een paar planken, in de gracht en een fotootje in de krant. 'VAKANTIE IN AMSTERDAM'-23-jarige glazenwasser....en het erge was: het kwam op de televisie. Nou was televisie in 1955 een heel schaars goed, er waren maar een paar avonden, en dat begon s'avonds om half acht tot een uur of elf. Ja hoor, ik ben er

www.iisg.nl/grootveld/

speciaal voor naar een café in de Leidsestraat gegaan, daar kon je televisie kijken in die tijd. Daar zag ik mezelf op de televisie. Maar wat nog erger was, die zelfde filmer, Max de Haas, die werkte ook voor de Amerikaanse televisie, en die had het verkocht en coast to coast was dat vlotje van een paar planken en een merkwaardige jongeman met een goed kostuum die zit daar te roeien....ja, Amerikaanse televisie. Dus toen mijn week vakantie over was en ik weer op de ladder tegen het Hirschgebouw aan stond, wond me dat vreselijk op. De gedachte dat ík in Amerika op de televisie was geweest, miljoenen Amerikanen hebben naar mijn beeld gekeken. Dat wond me zo ontzettend op, dat ik toen na ging denken over hoe komt dat? Hoe kan dat? Wanneer is iets nieuws zodat het belangrijk genoeg is, toen ben ik gaan nadenken over publiciteit. Dat is zo gekomen omdat ik erdoor verast werd.

Maar het woord Happening was nog ver van mijn bed. Wel beheerste ik vrij goed Engels ondanks dat ik niet gestudeerd heb, ik heb alleen lagere school gehad, en daar ben ik nog drie keer blijven zitten. Ja, ik deed die dingen zonder Happening, het woord Happening kwam uit Amerika. De speciale geïsoleerde betekenis van het woord Happening als kreet als bedoeling. Voor die dingen had ik niet zoveel belangstelling, het waren kunstenaars en die waren met galeries altijd in de weer. En die zorgden ervoor dat ze publiciteit kregen, ik was ondertussen ook al een publicity-getter geworden, maar niet om me te meten met kunstenaars. Het was geen kunst, het was écht wat ik deed.

Maar dat begrip Happening ben ik op een gegeven moment gaan gebruiken. Ik heb een hele serie toestanden gehad in de zogenaamde 'Rooktempel' en dat noemde ik 'diensten'. En als ik weer een paar mensen bij elkaar had, die wilden wel in de rooktempel en dan ging ik naar het altaar, toespraken houden. En de anti-rokers hoest: 'ugge-ugge-ugge', en de publicity-song:'PUBLICITY, PUBLICITY, PUBLICITY'. Speeches er tussendoor met cijfers van de mafia van de sigaretten-industrie. Ik had dus al omtrent 1960 mezelf ten doel gesteld om een vijandbeeld te creëeren voor de publieke figuur die ik was.

www.iisg.nl/grootveld/

Vijand was het rokertje. De sigaret, de sigaret, waarom? Omdat het de vijand van mezelf was, al vanaf de Tweede Wereldoorlog rook ik sigaretten. Niets heb ik zoveel gedaan als stoppen met roken. Dus mijn haat jegens de sigaret waar ik aan verslaafd bén, en wás natuurlijk, dat inspireerde me tot acties tegen de reclame voor de sigaret. Dat pikte ik eruit, de reclame. Daar gingen miljoenen en miljoenen in op rond 1960. Dat leverde mij een merkwaardig, bizar martelaarschap op. Ik heb toen 60 dagen gegíjzeld gezeten in het Huis van Bewaring, daar was ik me een potje trots op. Dat was in 1961 toen dat gebeurde, een heel ouderwets woord gijzeling. Het woord gijzeling dat was nog iets uit een wetboek uit de negentiende eeuw ofzo. En ik had zestig dagen gegijzeld gezeten in het Huis van Bewaring betaald door de N.V Publex. Mijn gijzelnemer, de vijand himself, exploitant van alle publieke reclame-objecten in Nederland, toendertijd. Mijn vijand was wel Het Kapitaal. Toen ik daar uit kwam, kwam ik Nicolaas Kroeze tegen, en van hem kreeg ik een sleutel van een loodsje dat al vijf jaar lang in onbruik was. Daar heb ik een altaar gebouwd en daar heb ik de anti-rook rituelen, cirkelredeneringen, spreuken ontwikkeld, daar in die tempel. Daar heb ik mezelf geoefend in het spreken in het openbaar om verbaal overeind te blijven in grote oeverloze taalconstructies.

Dan op een gegeven moment na de grote brand, ben ik verder gegaan, toen had ik Amsterdam uitgeroepen tot het Magisch Sentrum van de Westerse Asfalt-jungle.

In Amsterdam zou hét gaan gebeuren, wat zou er gaan gebeuren? Ja...ik weet het niet, het gaat gebeuren. Dat ging ik uitdragen gesitueerd op het begrip Magisch Sentrum Amsterdam. Hier zouden zé naar toe komen. Wie er zouden komen wist ik niet, maar ik had ze gezien in een visioen. Duizenden jongelui trekkende naar Amsterdam want hier was het happening. Dan ga ik dat aankondigen met pamfletjes. Die pamfletjes maakte ik op een hele simpele stencil-machine en die plakte ik uit door de binnenstad. Nu had de binnenstad van Amsterdam toen nog Fleetstreet van het Spui tot aan het IJ, liep een straat met allemaal kranten, kranten, kranten waren. Daar had je de grote

www.iisg.nl/grootveld/

kranten en daar omheen had je de persbureaus en de reclamebureuas, allemaal afhankelijk van elkaar. Daar plakte ik mijn pamfletjes uit, want ik wou in de krant. In de krant was ook in vijand-land, want ik had de pers uitgeroepen tot corrupt. DE PERS IS CORRUPT want hun belangrijkste adverteerder is de sigarettenindustrie: ugge ugge ugge. Ik was een lastige querulant, ik had het mezelf wel behoorlijk lastig gemaakt om te komen in de krant.

De Happenings waren op het Spui, het einde van Fleetstreet. Een jongetje staat daar, dus wekelijks gaat er wat gebeuren en al gebeurende roep ik op tot het grote gebeuren dat nog komen gaat: straks komt Klaas. Dat was deel van de wekelijks terugkerende vaste rituelen. Klaas komt, wij zijn slechts knechten van Klaas. Wij verkeren in het duister, Klaas is the light himself, als Klaas komt gaat het gebeuren. En zo is het ook gebeurd. Toen in 1965 de zogenaamde Provo-beweging was ontstaan uit die wekelijkse bijeenkomsten, genaamd Happenings. Happening was een heel spannend begrip toen, dat was nog niet melig en monddood gemaakt, zoals dat thans is. Dat was een mystiek, magisch begrip Happening...what is happening?

Wat gebeurt er? Let op weetjewel, let op dat je alert bent op alle indrukken van wat er gebeurt.

Dan gebeurt er dus in '65 dat er pamfletjes worden uitgedeeld in de kring die groeit en groeit, soms zaten er wel een paar honderd op zaterdag-avond te wachten. En dan kwam ik aanlopen, dat wond me de hele week vreselijk op, want ik moest het op de een of andere manier waarmaken, die spanning moest groeien. Maar naar wat? Ik ben de Happening niet, nee de Happening is hét gebeuren, maar het is ook de verwachting die erop geprojecteerd wordt. Iedereen wil dat wel eens meemaken: 'wat is dat dan een Happening, dat wil ik ook wel eens zien..' en ondertussen heb je al toegegeven aan een emotie, nieuwsgierigheid. Je gaat kijken naar wat er gebeurt, ja en een eigen bijdrage daartoe, was in die eerste maanden, jaren zeer essentieel. Als ik een paar weken niet geweest was dan zakte de publieke belangstelling in die er, ondanks dat er niet over geschreven werd, wel degelijk was. Ik heb ook veel kadootjes uitgedeeld,

www.iisg.nl/grootveld/

namens Klaas alvast, weetjewel, midden in de zomer. In elk geval werd ik altijd gearresteerd, dat was standaard, dat was mijn afgang. Voor een artiest was dat natuurlijk het belangrijkste: 'Hoe ga je af?' Ga ik af van: 'Nou ja dit is dan het einde van de Happening, ik ga naar huis' of laat ik het van de meligheid de mist in gaan..of wat? Nee, de politie voert me af,: 'Gaat u even mee meneer Grootveld', nou okee hop autootje in. En dan hielden ze me een uurtje vast op het politie-bureau en dan verliep die bijeenkomst vanzelf. Het ludieke actiemodel van Provo is eigelijk ontstaan bij die wekelijkse spanning, toen de politie zich er ook mee ging bemoeien. Toen werd het vanzelf gepolitiseerd, de starre redenaties van Roel van Duijn kregen publicitaire bijval. Maar ja, hoe politiek was ik bezig? In 1960 met de dope-syndicaten, de sigarettenmafia en dat was mijn enemy, maar ja dat was zó absurd, dat een glazenwasser een miljardenzaak gaat aanvallen. Toen kon dat. Alles gebeurt maar één keer.

Open het Graf was volgens mij wel een Happening die op zo'n Amerikaanse Happening moest lijken

Ja, dat was het pure initiatief van Vinkenoog. Ik vond het een heel mooi begrip, want het lag na een hele grote begrafenis, gebeurde het, Wilhelmina. Die begrafenis was met paarden met witte kleden, en het was heel indrukwekkend, een heel groot besef van de periode Wilhelmina, haar symbolische waarde in de oorlog. En dan hebben ze pamfletten laten drukken 'Open het Graf' mijn naam stond daar ook op, Simon heeft dat gedaan. Maar wacht eens even was er daarvoor niet nog....op de Zeedijk.

Stoned in the streets?

Ja 'Stoned in the streets'

Kwam dat ook weer bij Vinkenoog vandaan?

Nee, 'Stoned in the streets' was Simon Posthuma, met wie ook al weer?

Met Bart Huges

Bart Huges ja. Ik kende Bart van een paar jaar daarvoor, hij was toen nog semi-arts. Ik kwam wel eens op feestjes bij Barbara. En Barbara die had dan kennissen en vrienden die wel

www.iisg.nl/grootveld/

stickies rookten, en ik herinner me dat Bart daar niet in geloofde. Die liep daar als de wetenschap, rond, het was allemaal onzin en het bestond niet. Terwijl het daar in de kamer gebeurde. Maar toen is hij in die zomer van 1962 op een intense vakantie geweest, met z'n vrouw en een club vrienden op Ibiza. En daar is hij omgeturnd. Hij werd me een fanatieke prediker over psycho-farmaca. Hij ging zich toen bezig houden met die kring van marihuana-rokers die er wat mee wilden doen. Simon Posthuma wilde action painting, grote lappen linnen met dure olieverf á la Karel Appel met kwast en mes bewerken.
Het heeft niet eens veel publiciteit gehad die Happenings, het heeft in gekleurde weekbladen gestaan.

En dan ging het zeker meer over de morele dubieusheid ervan?

Ja, daar is ook heel gauw ook door mij op gespeculeerd, net als Appie Pruis, een schandaalprediker. Er kwam een groeiende kettingreactie van merkwaardige publiciteiten. Het hele Magische Sentrum Amsterdam werd een netwerk van Publicity, Publicity. Communicaties tussen mensen die iets anders wilden. Maar Appie maakte zich in een Telegraaf schandaal onmogelijk. En toen kwam Cor Jaring, en daar had ik behoefte aan, aan een fotograaf die er elke week was, bij het Lieverdje. En toen heb ik Cor Jaring z'n kop helemaal sufgeluld over wat ik allemaal zag voor het Magisch Sentrum Amsterdam.

Vinkenoog wilde meer kunst?

Vinkenoog had z'n stand op te houden, hij was en voelde zich een dichter. En ik was een straatjongen, die 's nachts brandende kransen om een standbeeld gooide en de mensen probeerde mee te krijgen in een opzwepend ge-ugge-ugge-ugge. En dat vond hij maar niks. Wat ik deed was pyromanisme, dat had niks met Happenings te maken.
De term Happening heeft Simon ook gelobbied. Er was zo'n groot misverstand over het woord Happening.
De hele Happening-club kwam ook uit de provincie, en dat heeft weer te maken met de publiciteit, of liever het gebrék aan publiciteit. Doordat de grote Amsterdamse kranten nooit over die Happenings schreven, ondanks dat ik elke week gearresteerd werd, waren er wel provinciale kranten die daar de lucht

www.iisg.nl/grootveld/

van hadden gekregen. Dus de jongelui uit de provincie kwamen naar Amsterdam om te zien wat daar gebeurde. En daar is die provo-beweging uit ontstaan. De provincialen kwamen hier de 'lastige Amsterdammer' uithangen, ook zo'n term uit die tijd.

Hadden jullie ook contact met de mensen van Fluxus?

Nee, dat was allemaal veels te elitair, ik las geen bladen, dat lag allemaal buiten mijn direkte belangstellings-sfeer.

Je was wel bij Fluxus in Galerie Monet, tenminste dat heb ik gelezen

Hè, waar was dat?

Dat was Galerie Monet, Vinkenoog was er ook en dat is vreselijk uit de hand gelopen, iedereen op straat

Ja, ik herinner me dat ik daar spijt van had, dat ik daar nieuwsgierig naar was gaan kijken. Hoe heette die man ook al weer, ja het was ergens op het Rokin....

Wolf Vostell

Ja, dat was het.

(...)

De vraag die bij mij heerst is : Was het rebellie, een drang naar vrijheid dat iedereen zo tegendraads was, wat was het onderliggende gevoel van die generatie?

Voor iedereen is dat natuurlijk heel persoonlijk. Maar het had ook iets te maken met de Tweede Wereldoorlog. Die generatie die zich toen aandiende, waren van de 'boom'. Die hadden van hun oudelui allemaal zeurverhalen gehoord over de oorlog, van jullie hebben het allemaal zo gemakkelijk enzo. Het was zeker een generatie-conflict, en dat geldt natuurlijk ook voor de kunstenaars die wilden ook allemaal de kunstenaars van de oorlog overtroeven, met weer iets gedurfders, iets gekkers. Ze wilden uit het doek komen. De kunst is dood, wat wij doen is nieuw, nieuw, nieuw.